

Nr 29.

Av herr **Wagnsson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts förslag om anslag till navigationsskolorna.*

I fråga om det ordinarie anslaget till navigationsskolorna (tionde huvudtiteln, punkten B 10, årets statsverksproposition) har Kungl. Maj:tt föreslagit viss minskning från och med den 1 juli 1933. Denna minskning skulle delvis möjliggöras genom indragning av navigationsskolan i Kalmar.

Av föredragande departementschefens anförande i ärendet framgår, att indragningen är föranledd uteslutande av önskvärdheten att nedbringa statsutgifterna.

Den tämligen obetydliga minskning i statsutgifterna, som — sannolikt endast för en kortare tidrymd — skulle vinnas genom den sålunda föreslagna indragningen, synes oss dock böra vägas mot de olägenheter, som måste antagas bliva en följd av indragningen.

Navigationsskolan i Kalmar inrättades år 1842 och kan alltså nu bygga på en mer än 90-årig tradition. Den rekryteras i huvudsak från befolkningen i landets sydöstra del. Sedan gamla tider har dessa trakters befolkning av naturliga skäl i rätt betydande omfattning haft håg till sjön och ofta visat sig lämna ett kärnfullt tillskott till sjömannens hårda yrke. Bland dem, som fått sin utbildning i skolan, må särskilt framhållas sjökaptenen och skeppsredaren Wilhelm R. Lundgren, skaparen av Sveriges transoceaniska sjöfart och ett av den svenska sjöfartens mest lysande namn.

Flertalet av dem, som söka sig till skolan i Kalmar, äro — liksom ej sällan bland sjöfolket — mindre bemedlade personer, vilka ofta måste upplåna medel helt eller åtminstone till en del för bekostande av sina ifrågavarande studier.

Behovet av en navigationsskola i Kalmar torde belysas av det förhållandet, att Kalmar län enligt senaste skeppslista har ett större antal registrerade fartyg än något annat län på hela Sveriges ostkust (Stockholms stad endast undantagen).

Någon tvekan torde därför ej kunna anses föreligga därom, att för de betydande kusttrakterna i landets förenämnda delar med deras många utpräglade sjömansbygder finnes ett *bestämt behov* av att navigationsskolan i Kalmar bibehålles. Framhållas må, att för tillgodoseende av angivna behov under en följd av år före en år 1911 genomförd omorganisation av navigationsskolorna jämväl funnos navigationsskolor i Västervik, Visby och Karlshamn. Sedan dessa 1911 indragits, kan skolan i Kalmar anses ensam kvarstå för tillgodoseende av dessa trakters utbildningsbehov på ifrågavarande område.

Samtliga landets nuvarande navigationsskolor lära för närvarande vara fulltaligt besatta. Vid skolan i Kalmar blevo vid senaste elevantagningen fem godkända sökande till sjökaptensklassen och fyra till styrmansklassen avvisade på grund av bristande plats. Man kan på grund härav med stor sannolikhet antaga, att en indragning av skolan i Kalmar och ersättande av endast dess sjökaptensklass — såsom Kungl. Maj:t föreslagit — med en ny sådan klass vid navigationsskolan i Stockholm inom kort skulle framtvinga inrättande jämväl av en ny styrmansklass vid någon av de kvarvarande skolorna.

Skolan i Kalmar är *synnerligen väl belägen* och har framför våra andra navigationsskolor ett från undervisningssynpunkt utmärkt läge därigenom att skolan har fri sjöhorisont. På grund därav kunna verkliga astronomiska observationer göras under i huvudsak likartade förhållanden med de till sjöss förekommande.

Skolan har goda undervisningslokaler, som tillhandahållas av Kalmar stad, vilken senast under år 1932 bekostat begärda ändringsarbeten.

En ur elevsynpunkt synnerligen viktig omständighet utgöra *levnads-kostnaderna i Kalmar*, som äro bland de billigaste i landet. Härutinnan har kalmarskolan ett högst betydande företräde framför övriga navigationsskolor. Skulle de unga sjömännen från Kalmar län tvingas att förlägga sina examina till Stockholm eller någon annan av navigationsskolorna, skulle deras utbildning följaktligen väsentligt fördyras. I många fall skulle en dylik utbildning helt omintetgöras. Särskilt gäller detta eleverna i nuvarande skepparklassen, som oftast utgått från hem i ringa omständigheter. Den ganska livliga sjöfart, som bedrivs med mindre, å orter i närheten av Kalmar hemmahörande fartyg, varå för befäl endast erfordras skepparbrev av 1:a klass, medför, att i Kalmar en skepparklass är av ortsbehovet väl betingad.

Frågan om indragningsåtgärder vid navigationsskolorna har under de senaste åren varit föremål för upprepad och ingående prövning av skilda sakkunniga, myndigheter och organ och bland annat vid trenne olika tillfällen, nämligen åren 1926, 1930 och 1931 förelagts riksdagen. Resultatet härav blev den nu gällande organisationen, (se Kungl. Maj:ts prop. 124/1931) som ännu icke ens hunnit i alla delar realiseras.

Den utredning, som föregick statsmakternas beslut rörande förenämnda organisation, innefattade såväl beträffande elevfrekvensen och dennas inverkan på frågan om antal skolor och klasser som ock i fråga om behovet av befäl för den svenska handelsflottan och härå grundat behov av undervisningstillfällen den mest ingående och omsorgsfulla undersökning på detta område, som hittills torde hava förekommit. Då sedan dess, såvitt vi hava oss bekant, intet inträffat, som kan föranleda till antagande, att organisationen blivit mer omfattande än normala förhållanden påkalla, synes det önskligt, att det äntligen med så mycken möda åstadkomna resultatet finge förbliva bestående åtminstone så lång tid framåt, att er-

farenhet hunnit vinnas om lämpligheten av organisationen. Kommerskollegium har också för sin del bestämt avstyrkt det från granskningsnämnden utgångna förslaget om kalmarskolans indragning.

Den genom indragningen av skolan i Kalmar beräknade besparingen för staten uppgår till 9,240 kronor. Då emellertid den nuvarande sjökaptensklassen vid skolan skulle komma att ersättas av en nyinrättad sådan klass å dyrorten Stockholm, ökas kostnaderna för en för denna klass erforderlig adjunktstjänst — på sätt under punkten B 11 i propositionen närmare angivits — med 500 kronor till provisorisk avlösningsförbättring åt befattningshavaren i fråga. Nettobesparingen stannar följaktligen vid 8,740 kronor.

Denna tämligen obetydliga besparing skulle emellertid, såsom av det förut anförda framgår, ofta med mycket kännbara uppoffringar få betalas av dem, som tvingas att i stället för skolan i Kalmar besöka annan navigationsskola — exempelvis de i Stockholm eller Malmö — där levnadskostnaderna äro väsentligt större.

Mot skolans indragning må slutligen framhållas de svårigheter, vilka måste uppstå för ett litet, av kristiden redan hårt drabbat samhälle som Kalmar, då det berövas en inkomstkälla.

Under åberopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte, med godkännande av det av departementschefen förordade förslaget till stat för navigationsskolorna — att tillämpas från och med den 1 juli 1933 — med den ändring, som föranledes därav, att navigationsskolan i Kalmar bibehålles samt att någon ny sjökaptensklass ej inrättas vid navigationsskolan i Stockholm, minska det ordinarie anslaget till navigationsskolorna, nu kronor 199,000
 med » 9,760
 till » 189,240.

Stockholm den 18 januari 1933.

Ruben Wagnsson.

Uno Wikström.

Gunnar Bodin.

Petrus Nilsson.

Wilhelm Björck.

Erik Anderson.

O. A. Nordborg.

D. Hansén.